અધ્યાય ૧૮
સાઠે-ગુરુચરિત્ર-કથા

શ્રી ગણેશાય નમઃ । શ્રી સરસ્વત્યૈ નમઃ । શ્રી ગુરુભ્યો નમઃ ।
શ્રી કુલદેવતાયૈ નમઃ । શ્રી સીતારામચંદ્રાભ્યાં નમઃ ।
શ્રી સદ્‌ગુરુસાઈનાથાય નમઃ ।

હેમાડપંત સત્કાર તથા આશીર્વાદ : બ્રહ્મજ્ઞાન માટે ઉતાવળા થતા આવેલા એક શ્રીમંતને બાબાએ આપેલો બોધ ગયા અધ્યાયમાં વર્ણવ્યો છે. હવે આ અધ્યાયમાં બાબાએ મારો કરેલો સત્કાર તથા આપેલા આશીર્વાદની કથા કહું છું. તેમજ મારા સુવિચારને અનુમોદન આપી તેને કેમ સફળ બનાવ્યા તે, આત્મસુધારણા, પરનિંદા અને કોઈ પાસેથી લીધેલ સેવાનો બદલો એ બધા વિષયની કથા પણ અહીં જ વર્ણવી છે.

ઉપોદ્‌ઘાત : સૌ કોઈ જાણે છે કે સદ્‌ગુરુ સૌપ્રથમ શિષ્યની યોગ્યતા જુએ છે. તે પછી તેનું મન ચલિત કર્યા વિના જ ગુરુ તેને જરૂરી માર્ગદર્શન કરે છે. આ બાબતમાં કેટલાકનું માનવું એવું છે કે સદ્‌ગુરુએ કરેલો બોધ બીજાને કહેવો નહિ. તેવા લોકો માને છે કે એ બોધ બીજા પાસે પ્રગટ કરવાથી તે નિષ્ફળ બને છે. પણ આ માન્યતા સાચી નથી. સદ્‌ગુરુ તો વર્ષાનાં વાદળાં જેવા છે. તે તો ધરાઈને વર્ષે છે. અર્થાત્ ચોગરદમ તે અમૃત જેવા બોધની વર્ષા કરે છે. તેથી આનંદ પામી અંતઃકરણ ધરાય ત્યાં લગી એ બોધ અંતરમાં સંગ્રહી લેવો જોઈએ અને પછી નિખાલસ બની બીજા લોકોને તે લાભ આપવો જોઈએ. ગુરુ જાગ્રત અવસ્થામાં જે બોધ દે છે તેને જ આ નિયમ લાગુ પડે એટલું જ નહિ પણ ગુરુ આપણને સ્વપ્નમાં દર્શન આપી જે ઉપદેશ કરે છે તેને પણ લાગુ પડે છે. આ બાબતનું પ્રસિદ્ધ દૃષ્ટાંત રામરક્ષાસ્તોત્રનું જ છે. બુધકૌશિક ઋષિએ એ પ્રખ્યાત સ્તોત્રનો ઉપદેશ સ્વપ્નમાં જ કર્યો હતો અને તેમણે એ સ્તોત્ર પ્રગટ કરેલું છે.

જેમ પ્રેમાળ માતા પોતાનાં બાળકોના આરોગ્ય ખાતર કડવાં છતાં પથ્ય ઓસડ પરાણે તેના ગળામાં રેડે છે તેમ સાઈબાબા આધ્યાત્મિક ઉપદેશ પોતાના

ભક્તોને ગળે ઉતારતા હતા. તેમની ઉપદેશ-પદ્ધતિ કશી ગુહ્ય-છાની નહોતી. જે ભક્તો તેમના બોધને અનુસરતા હતા તેમનો બેડો પાર થતો. સાઈબાબા જેવા સદ્‌ગુરુ આપણાં પ્રજ્ઞાચક્ષુ ઉઘાડે છે અને આત્માની દિવ્ય ખૂબીઓ દર્શાવે છે તથા ભક્તિની વાંછના પૂરી કરે છે. આમ થતાં આપણી ઇન્દ્રિયસુખની ઇચ્છા નષ્ટ થાય છે અને વિવેક-વૈરાગ્યરૂપી ફળ આપણે પામીએ છીએ તથા ઊંઘમાં પણ આપણને જ્ઞાન સ્ફુરે છે. જ્યારે આપણે સદ્‌ગુરુ-સંતનો સત્સંગ કરી સેવા કરી પ્રેમ સંપાદન કરીએ છીએ ત્યારે આપણને આ બધું સહજ મળે છે. ભક્તની કામના સંતુષ્ટ કરનાર ભગવાન જ આપણને સહાય કરે છે તથા દુઃખદારિદ્રય દૂર કરી સુખી કરે છે. સદ્‌ગુરુની સહાયને લીધે જ આવી ઉન્નતિ થાય છે. સદ્‌ગુરુ ઈશ્વરરૂપ જ છે. તેથી આપણે સદા સદ્‌ગુરુનો સત્સંગ કરવો, તેમની કથા સાંભળવી, તેમનાં ચરણ સેવવાં અને તેમની સેવા કરવી જોઈએ. હવે આપણે મુખ્ય વાત કરીએ.

શ્રી સાઠે : શ્રી સાઠે નામે એક વ્યાપારી ગૃહસ્થ હતા. ઘણાં વર્ષ પૂર્વે મુંબઈના ગર્વનર લૉર્ડ રેના હાથે કૉર્ઈર્ડના ગેરઅમલનો અંત આવેલો. તે કેસમાં આ શ્રી સાઠેને સારી પ્રસિદ્ધિ મળી હતી. તેમને એ પછી વેપારમાં ભારે નુકસાની આવી અને અવળા સંજોગને લીધે તેમને માથે આફતો આવી, જેથી તેઓ ભારે નિરાશા ને ચિંતામાં પડી ગયા. તેને લીધે ઘર છોડી દૂર દેશાવર જવાનો તેમણે વિચાર કર્યો. સામાન્ય રીતે માણસ દુઃખ તથા આપત્તિથી ઘેરાય છે, ત્યારે જ તે ભગવાનને સંભારે છે ને દુઃખ હરવા પ્રભુને પ્રાર્થના કરે છે. જો એ સમયે તેનાં પાપ પૂરાં થઈ રહ્યાં હોય છે તો ઈશ્વર જ તેને કોઈ સંતનો સમાગમ કરાવે છે, જે તેને કલ્યાણનો માર્ગ બતાવે છે. શ્રી સાઠેને પણ આવો અનુભવ થયો. તેમના મિત્રોએ તેમને શિરડી જવાની સલાહ આપી કેમ કે ચિત્તની શાન્તિ માટે તેમજ મનોરથની સફળતા સારુ ઘણા લોકો બાબાના દર્શને શિરડી જતા હતા. શ્રી સાઠેને પણ તે વાત ઠીક લાગી અને સને ૧૯૧૭માં શિરડી ગયા. સ્વયંપ્રકાશિત શાશ્વત નિષ્કલંક બ્રહ્મ જેવા પવિત્ર સાઈબાબાનાં દર્શન થતાં જ તેમના ચિત્તનો ક્ષોભ દૂર થયો અને મન શાંત અને આનંદિત થયું. પોતાના પૂર્વજન્મના પુણ્યસંચયને લીધે જ પોતે બાબાના પવિત્ર ચરણનાં દર્શન પામી શક્યા એમ તેમને લાગ્યું. પોતે ભારે મનોબળવાળા પુરુષ હતા. તરત જ ગુરુચરિત્રનું પારાયણ કરવા માંડ્યું. એક

સપ્તાહમાં એ ગ્રંથનું વાચન પૂરું થયું. એ જ રાત્રે બાબાએ તેમને સ્વપ્નમાં દર્શન દીધાં. જાણે બાબા ગુરુચરિત્રનો ગ્રંથ હાથમાં લઈને શ્રી સાઠેને સમજાવતા હતા અને સાઠે તેનું ધ્યાનથી શ્રવણ કરતા હતા. સાઠે જાગ્યા ત્યારે સ્વપ્ન સાંભરતાં તેમને ભારે આનંદ થયો. તેમણે માન્યું કે પોતાના જેવા અજ્ઞાની જીવ પર બાબા જ ખૂબ દયા કરે છે તથા ગુરુચરિત્રનું અમૃત ચખાડે છે. તેમણે બીજે દહાડે કાકા દીક્ષિતને આ સ્વપ્નની વાત કરી તથા તેનો અર્થ કરીને એ વાચન એક સપ્તાહ વધુ ચાલુ રાખવું કે કેમ તે વાત બાબાને પૂછી જોવા વિનંતી કરી. યોગ્ય અવસર મળતાં કાકાસાહેબ દીક્ષિતે બાબાને પૂછ્યું, ''દેવ, આપે સાઠેને સ્વપ્નમાં શું સૂચન કર્યું છે ? ગુરુચરિત્રનું વાચન વધુ એક સપ્તાહ તે ચાલુ રાખે ? તે બાપડા સાદા ભકત છે. આપ તેમની કામના પૂર્ણ કરવા કૃપા કરો અને આ સ્વપ્નનો અર્થ સમજાવીને તેને આશીર્વાદ આપો.'' બાબા બોલ્યા, ''તેને એ ગ્રંથનું વાચન એક સપ્તાહ વધુ કરવાનું છે. તેનું અધ્યયન કાળજીથી કરનાર ભકત પવિત્ર બને છે તથા તેને જરૂર લાભ થાય છે. પ્રભુ તેના પર પ્રસન્ન થાય છે અને સંસારનાં બંધનમાંથી મુકત કરે છે.''

આ વેળા હું ત્યાં હતો. હું બાબાના પગ દાબતો હતો. બાબાનાં આ વચનોનું શ્રવણ કરતાં જ હું મનમાં વિચારવા લાગ્યો, ''અરે સાઠેએ આ ગ્રંથનું વાચન માત્ર એક સપ્તાહ જ કર્યું અને તેનો આવો ભારે બદલો તેને મળ્યો. હું તો આજ ચાલીસ વર્ષથી વાંચન કરું છું છતાં મને શું કંઈ જ ફળ નહિ ? તેને તો માત્ર સાત દિવસનો વાસ આટલો બધો ફળ્યો અને મારો સાત વર્ષનો વાસ (સન ૧૯૧૦ થી ૧૯૧૭ સુધીનો) શું નિષ્ફળ ગયો ? હું તો ચાતકની માફક દયાળુ બાબા મારા પર અમૃત-વર્ષા કરીને બોધ દઈ સુખી કરે તેની નિત્ય વાટ જ જોઉં છું !'' મારા મનમાં ઊઠેલા આ વિચાર બાબા જાણી ગયા. ઘણા ભકતોનો અનુભવ છે કે બાબા દરેકના મનમાં ઊઠતા વિચાર તરત સમજી જતા. દુષ્ટ વિચારોને દાબી દેતા, સદ્વિચારને પ્રોત્સાહન દેતા હતા. મારા અંતરમાં ઊઠેલા વિચારને જાણીને તરત જ બાબાએ મને ઉઠાડ્યો અને કહ્યું, ''તું શામા પાસે જા. તેની પાસેથી પંદર રૂપિયા દક્ષિણા લઈ આવ. થોડી વાર બેસીને તેની જોડે વાતચીત કરજે અને પછી અહીં પાછો આવજે.'' બાબાના અંતરમાં દયા આવી અને તેમણે મને આજ્ઞા કરી. તેમની આજ્ઞાનું કોણ ઉલ્લંઘન કરી શકે ?

હું તો મસીદમાંથી નીકળીને શામાને ઘેર ગયો. શામા હજુ સ્નાન કરીને ધોતિયું પહેરતા હતા. બહાર આવીને તેમણે મને પૂછ્યું : ''અત્યારે તમે અહીં કયાંથી ? મસીદમાંથી આવતા લાગો છો. તમે આમ નિરાશ થયેલ કેમ લાગો છો? તમે એકલા કેમ ? કૃપા કરી બેસો અને થોડી વાર આરામ કરો. પૂજા પૂરી કરીને હું હમણાં જ આવું છું. દરમ્યાન તમે પાનસોપારી ખાઓ. પછી આપણે મજાની વાતો કરીશું.'' એટલું બોલી શામા અંદર ગયા. હું તેમની ઓશરીમાં બેઠો. તેમની ઓશરીની બારીમાં ''નાથ ભાગવત''નો પ્રસિદ્ધ મરાઠી ગ્રંથ મેં જોયો. મૂળ શ્રીમદ્ ભાગવતના અગિયારમા સ્કંધ ઉપરની સંત એકનાથની ટીકાનો જ એ ગ્રંથ છે. શ્રી સાઈબાબાની સૂચનાથી કાકાસાહેબ દીક્ષિત તથા બાપુસાહેબ જોગ શિરડીમાં નિત્ય ત્રણ ગ્રંથ વાંચતા :

૧) 'ભાવાર્થદીપિકા' અર્થાત્ જ્ઞાનેશ્વરી મરાઠી ટીકા સાથેની ભગવદ્ગીતા
૨) 'નાથ ભાગવત' શ્રીકૃષ્ણ તથા અર્જુન વચ્ચેનો સંવાદ
૩) 'ભાવાર્થ રામાયણ' એકનાથનો રચેલો ગ્રંથ.

જયારે કોઈ ભકત બાબા પાસે આવી પ્રશ્નો પૂછતા હતા ત્યારે બાબા તેના ઉત્તર જાતે આપતા હતા. પણ વધુ વિવેચન માટે ભાગવતધર્મના મૂળ આધારભૂત આ ત્રણ ગ્રંથનું વાચન થતું હતું તે શ્રવણ કરવાની બાબા આજ્ઞા કરતા. ભકતો ત્યાં જઈ તેનું શ્રવણ કરતા અને બાબાને પૂછેલા પ્રશ્નના સરળ ઉત્તર અહીં મળી જતા હતા. હું પણ નિત્ય નાથભાગવત થોડું થોડું વાંચતો હતો. આજે મારું એ નિત્ય વાચન પૂરું થયું નહોતું કેમ કે મસીદમાં જતા અન્ય ભકતો જોડે હું તે અધૂરું મૂકીને ગયો હતો. તેથી મેં શામાની બારીમાંથી એ ગ્રંથ હાથમાં લીધો અને ઉઘાડ્યો તો આજે અધૂરો મૂકેલો ભાગ જ નીકળ્યો. એ વખતે હું મનમાં સમજ્યો કે મારું અધૂરું રહેલું નિત્યનું વાચન પૂરું કરવા જ બાબાએ કૃપા કરી મને શામાને ઘેર મોકલ્યો લાગે છે અને જેવો હું એ ભાગ વાંચી રહ્યો તેવા જ શામા પૂજા કરીને બહાર આવ્યા. અમારા બે વચ્ચે નીચેનો વાર્તાલાપ થયો:

મેં કહ્યું,: ''બાબા પાસેથી સંદેશો લઈને આવ્યો છું. તમારા પાસેથી બાબાએ દક્ષિણાના પંદર રૂપિયા મંગાવ્યા છે અને તમારી જોડે નિરાંતે બેસી થોડી આનંદપ્રદ વાતચીત કરીને પછી તમારી સાથે મસીદમાં આવવા મને

બાબાએ આજ્ઞા કરી છે.'' શામા અચંબો પામીને બોલ્યા, ''મારી પાસે તો પાઈ પણ નથી. દક્ષિણાના બદલામાં તમે બાબાને મારા પંદર નમસ્કાર કહેજો.'' મેં કહ્યું, ''ભલે, તમારા નમસ્કાર સ્વીકારવાનું કહીશ. હવે આપણે કંઈક વાતચીત કરીએ. આપણાં પાપ નષ્ટ થાય એવી બાબાની લીલાની કોઈ કથા મને સંભળાવો.''

શામાએ કહ્યું, ''તો થોડી વાર અહીં બેસો. બાબાની લીલા તો અજબ છે. તમે તો બધું જાણો છો. હું તો ગામડિયો ગણાઉં. તમે સુધરેલા શહેરી છો. અહીં આવીને તમે પણ બાબાની કેટલીયે લીલા જોઈ છે. એ સર્વનું વર્ણન હું શી રીતે કરું ? ઠીક છે. કાથોચૂનો ચોપડીને આ પાન-બીડું બનાવો. ત્યાં હું અંદરથી કપડાં પહેરીને આવું છું. થોડી વારમાં બહાર આવી શામા મારી જોડે વાત કરવા બેઠા. તે બોલ્યા, ''આપણા પ્રભુબાબાની લીલા જ અગાધ છે. તેમની લીલાનો પાર નથી. તેમનું સત્ય-દર્શન કોણ કરી શકે તેમ છે ? પોતે આ લીલા કરે છે છતાં તેઓ તેની બહાર જ છે. અમને ગામડિયાને તેનું શું જ્ઞાન હોય ? બાબા પોતે જ કથા કેમ કહેતા નથી ? આપના જેવા વિદ્વાનને મારા જેવા મૂર્ખ પાસે શા વાસ્તે મોકલે છે ? તેમની રીત જ અગમ છે. હું તો એટલું જ કહી શકું, તેમની રીત માનુષિક નથી. હા, મને એક વાત યાદ આવે છે તે જ હું તમને કહું. મને પોતાને તેની ખબર છે. જેટલી ભક્તની વધુ ભક્તિ તથા વધુ ટેક હોય છે તેવું જ બાબા સામું ફળ દે છે. કોઈ કોઈ વાર બાબા ભક્તોની પ્રથમ આકરી કસોટી કરે છે અને પછી જ તેને ઉપદેશ કરે છે.''

મેં શામાનાં આ ઉપદેશવચન સાંભળ્યાં તેવો જ મારા મનમાં જાણે વીજળીનો આંચકો લાગ્યો હોય તેવું થયું. તરત જ ગુરુચરિત્રના વાચનની વાત મને યાદ આવી અને મારા ક્ષુબ્ધ ચિત્તને શાંતિ આપવા સારુ જ બાબાએ મને અત્યારે શામા પાસે મોકલ્યો છે એમ મને લાગ્યું. છતાં મારો એ મનોભાવ દબાવીને હું શામાની વાતો સાંભળવા લાગ્યો. ભક્તો પ્રત્યે બાબા કેવા દયાળુ તથા પ્રેમાળ છે એ વસ્તુ જ આ સર્વ વાતોમાં ભરી હતી. એ બધું સાંભળતાં મનમાં એક પ્રકારનો ભારે આનંદ થવા લાગ્યો. પછી શામા મને નીચેની કથા કહેવા લાગ્યા.

શ્રીમતી રાધાબાઈ દેશમુખ : રાધાબાઈ દેશમુખ નામે એક વૃદ્ધ બાઈ હતાં. ખાશાબા દેશમુખનાં તે માતા થાય. બાબાની કીર્તિ સાંભળી લોકો જોડે પોતે સંગમનેરથી શિરડી આવ્યાં. બાબાનાં દર્શન કરી તે ભારે સંતોષ પામ્યાં. તેમને બાબા પર ભારે પ્રેમભક્તિ થઈ અને બાબાને ગુરુ કરી તેમની પાસેથી ઉપદેશ લેવાનો તેમણે મનમાં દઢ સંકલ્પ કર્યો. તેમને બીજી કોઈ વાતની ખબર નહોતી. જ્યાં સુધી બાબા મને ગુરુ-ઉપદેશ ન આપે ત્યાં સુધી હું આમરણાંત ઉપવાસ કરીશ એમ તેમણે નક્કી કર્યું અને તે ઉતારા પર પડી રહ્યાં. ત્રણ દિવસ સુધી અન્નકણ લીધું નહિ. એ ડોશીની આ સ્થિતિ જોઈને મેં કહ્યું, ''દેવ, આપે આ શું કરવા માંડ્યું છે ? આપ આટલા બધા માણસોને અહીં ખેંચી લાવો છો! પેલી ડોશીને પણ આપ ઓળખો છો. તે બહુ દુરાગ્રહી છે અને આપના પર જ બધો ભાર નાંખીને બેઠી છે. તેને આપ ગુરુઉપદેશ ન આપો ત્યાં લગી આમરણાંત ઉપવાસ કરવાનો તે સંકલ્પ કરી બેઠી છે. આમાં જો કંઈ માઠું પરિણામ આવશે તો લોકો આપને દોષ દેશે. લોકો બોલશે કે બાબાએ તેને કંઈ ઉપદેશ દીધો નહિ અને પરિણામે ડોશી મૃત્યુ પામી. માટે આપ તેના પર દયા કરો. તેને કંઈક ગુરુ-ઉપદેશ આપો.'' ડોશીની આવી દઢતા જોઈ બાબાએ તેને બોલાવી. તેને નીચે મુજબ કહીને સમજાવી અને તેના મનનું વલણ બદલી દીધું :

''અરે મા, તું શા વાસ્તે નકામું કષ્ટ વહોરીને મૃત્યુને ભેટી રહી છે ? સાચે જ તું મારી મા છે, હું તો તારો બાળક છું. મારા પર દયા કર. મારી વાત સાંભળ. હું તને મારી પોતાની વાત કહું. તું એ વાત ધ્યાનથી સાંભળીશ તો તારું કલ્યાણ થશે. મારે ગુરુ હતા. એ ભારે દયાળુ સંત પુરુષ હતા. મેં તેમની દીર્ઘકાળ સેવા કરી. છતાં તેમણે મારા કાનમાં કોઈ મંત્ર ફૂંક્યો જ નહિ. તેમને છોડીને જવાની મને કદી ઇચ્છા જ થતી નહોતી. તેમની પાસે રહી સેવા કરી ગમે તે ભોગે તેમની પાસેથી ગુરુમંત્ર લેવાની મને તીવ્ર ઉત્કંઠા હતી. પણ એ તો પોતાની રીતે જ વર્તતા હતા. સૌપ્રથમ તો તેમણે મારું માથું મુંડાવી નાંખ્યું અને પછી મારી પાસે દક્ષિણાના બે પૈસા માગ્યા. મેં તે તરત જ લાવી આપ્યા. તું પૂછીશ કે મારા ગુરુ તો પૂર્ણ હતા તો તેમણે મારી પાસે પૈસા કેમ માગ્યા ? અને તે તો પછી તે કામના વિનાના હતા એમ કેમ કહેવાય ? તેનો હું તને ઉત્તર દઈશ. તેમને પૈસાના સિક્કાની કંઈ પડી નહોતી. એ સિક્કાનું તેમને શું કામ હતું ? તેમણે જે બે પૈસા

જોઈતા હતા તે તો હતા : ૧) દૃઢ શ્રદ્ધા અને ૨) ધીરજ. મેં તેમને આ બે પૈસા આપ્યા અને તે બહુ રાજી થયા.

''હું મારા ગુરુ પાસે બાર વર્ષ રહ્યો. તેમણે મને ઉછેરીને મોટો કર્યો. મને અન્નવસ્ત્રનો તોટો નહોતો. મારા ગુરુ પ્રેમપૂર્ણ હતા. પ્રેમનો અવતાર જ હતા. હું તેનું શું વર્ણન કરું ? મારા પર તેમનો અગાધ પ્રેમ હતો. તેમના જેવા ગુરુ મળવા દુર્લભ છે. ધ્યાનમાં મસ્ત બનેલા મારા ગુરુ સામે હું જોઈ રહેતો અને અમે બન્ને પરમાનંદ માણતા હતા. ભૂખ-તરસ ભૂલીને જ અહોનિશ હું તેમને નિરખ્યા કરતો. તેમના વિના મને ચેન પડતું નહિ. મારા ગુરુ વિના કશાનું હું ધ્યાન જ ધરતો નહિ. એ જ મારો એકલો આધાર હતા. તેમના પર મારું દિલ ચોંટી રહેતું. એ છે દક્ષિણાનો એક પૈસો. અને સબૂરી એ બીજો પૈસો છે. આમ ધીરજ ધરીને દીર્ઘકાળ સુધી રાહ જોતાં મેં મારા ગુરુની સેવા કરી છે. આ સબૂરી જ તમને સંસારસાગરને પેલે પાર લઈ જશે. મનુષ્યમાં આ સબૂરી જ માણસાઈ છે. એ જ બધાં પાપતાપ નિવારે છે. વિવિધ રીતે વિવિધ માર્ગે તે વિપદ્‌ને નિવારે છે અને સર્વ ભય દૂર કરે છે, જેથી છેલ્લે વિજય પ્રાપ્ત થાય છે. સબૂરી તો સદ્‌ગુરુની ખાણ છે તથા સદ્વિચારનું આશ્રયસ્થાન છે. નિષ્ઠા તથા સબૂરી એ બે તો હેતાળ જોડકી બહેનો છે.

''મારા ગુરુએ મારી પાસેથી અન્ય કોઈ આશા કદી રાખી નથી. તેમણે મારો અનાદર પણ કદી કર્યો નથી. પણ બધો જ સમય તેમણે મારું રક્ષણ કર્યું છે. હું તેમની જોડે રહેતો. કોઈ વાર તેમનાથી દૂર પણ જતો. છતાં કદી તેમનો પ્રેમ ઓછો થયેલો મને લાગ્યો નથી. જેમ કાચબી બચ્ચાંની પાસે હોય કે નદીના સામે કાંઠે દૂર હોય તોપણ માત્ર પ્રેમાળ નજર વડે જ બચ્ચાંનું પોષણ કરે છે, તેની માફક મારા ગુરુ સદા મારી રક્ષા કરતા હતા. અરે મા, મારા ગુરુએ મને કદી કોઈ મંત્ર દીધો નથી. તો હું તારા કાનમાં કયો મંત્ર ફૂંકું ? એટલું યાદ રાખજો કે ગુરુની તો કાચબી જેવી પ્રેમાળ દૃષ્ટિ જ સુખદાતા છે. કોઈ પાસેથી મંત્ર કે ઉપદેશ લેવાની મહેનત કરીશ મા. તારાં સર્વ કર્મ તથા ચિંતનનો વિષય મને એકલાને જ બનાવજે અને તું જરૂર પરમાર્થ પામીશ. મને સંપૂર્ણ હૃદયપૂર્વક નિરખજે. બદલામાં હું તને પણ નિરખીશ. આ મસીદમાં બેસીને હું જૂઠું બોલતો નથી.

સત્ય સિવાય હું કશું બીજું બોલતો નથી. ષટ્‌શાસ્ત્રમાં પારંગત થવાની અગર તો કોઈ સાધનાની આમાં બિલકુલ જરૂર નથી. તારા ગુરુમાં શ્રદ્ધાવિશ્વાસ રાખજે. ગુરુ જ કર્તા-હર્તા છે. એવું પૂર્ણપણે માનજે. જે માનવી પોતાના ગુરુની મહત્તા જાણે છે તથા તેમને જ હરિ-હર બ્રહ્માનો અવતાર માને છે તેમને ધન્ય છે અને તે જ સુખી થાય છે.''

આ ઉપદેશ સાંભળી ડોશીના મનનું સમાધાન થયું ને તેને ખાતરી થઈ. તેણે બાબાને નમસ્કાર કર્યા તથા ઉપવાસ છોડીને પારણાં કર્યાં.

આ કથાનું ધ્યાનથી શ્રવણ કરીને તથા તેનો અર્થ-હેતુ સમજીને હું આશ્ચર્યમુગ્ધ થયો. બાબાની આ અજબ લીલા સાંભળીને હું નખ-શીખ દ્રવીભૂત થયો ને આનંદમગ્ન બન્યો. ગદ્‌ગદ કંઠ બની આંખમાં હર્ષાશ્રુ આવ્યાં. એક શબ્દ પણ હું બોલી શક્યો નહિ. મારી આ સ્થિતિ જોતાં જ શામાએ પૂછ્યું: ''તમને થયું છે શું ? તમે મૂંગા કેમ થઈ ગયા ? બાબાની આવી અસંખ્ય લીલાનાં વર્ણન હું કેમ કરીને કરું ?''

સ્વસ્તિ શ્રી સંતસજ્જનપ્રેરિતે ભક્ત હેમાડપંતવિરચિતે
શ્રી સાઈસમર્થસચ્ચરિત્રે 'સાઠે ગુરુચરિત્ર - કથા' નામ
અઢારમો અધ્યાય સંપૂર્ણ ।
। શ્રી સદ્‌ગુરુસાઈનાથાર્પણમસ્તુ । શુભં ભવતુ ।